

DN DEBATT: "Bättre lönebildning fördel med EMU". Löneökningarna begränsas om vi går med i valutaunionen, skriver Assar Lindbeck och John Hassler

Lars Calmfors instämmer i vår kommentar (DN Debatt 27/11) att "merparten av de två senaste decenniernas makroekonomiska störningar i Sverige förorsakats av den ekonomiska politiken" (Calmfors egna ord i hans replik till oss 4/12).

Politiska beslut kan naturligtvis också efter en EMU-anknytning destabilisera konjunkturen och därför motivera stabiliseringspolitiska korrigeringar. Eftersom nationell penningpolitik blir omöjlig efter en EMU-anknytning minskar därmed möjligheterna till sådana korrigeringar på nationell nivå.

Men detta är naturligtvis ett problem för alla potentiella EMU-medlemmar. EMU innebär därför uppenbara stabiliseringspolitiska risker för samtliga deltagare.

Calmfors menar också att EMU medför större stabiliseringspolitiska risker för små länder än för stora. Orsaken skulle vara att den europeiska centralbanken troligen kommer att ta större hänsyn till de stora ländernas stabiliseringspolitiska önskemål. Detta kan mycket väl vara en riktig bedömning.

Men Tyskland tar betydligt större risker än vi i ett annat avseende. Tyskland ger upp en stabil valuta och en väl fungerande centralbank utan att veta vad som kommer i deras ställe; D-marken kan ersättas med en "spagetti-mark". Vår slutsats förblir därför att en EMU-anknytning är förknippad med ungefär samma fördelar och risker för vårt land som för andra europeiska länder.

Vi påpekade också att man måste sätta ett frågetecken för möjligheterna att hålla lönekostnadsutvecklingen i Sverige inom de ramar som krävs för att upprätthålla internationell konkurrenskraft inom en valutaunion.

Nu menar Calmfors att dessa konstateranden gör vår analys motsägelsefull. Skälet skulle vara att den av oss påtalade inflationsbenägenheten kan betraktas just som en svensk asymmetri, som motiverar en egen valuta som kan ändras från tid till annan.

Men om man önskar behålla en egen valuta för att dess kurs skall kunna anpassas efter den inflatoriska lönebildningen i Sverige, då säger man i själva verket att Sverige skall sikta på, eller åtminstone hålla en beredskap för, en snabbare inflation än omvärlden genom återkommande deprecieringar av kronan. Men just detta vill ju EMU-utredningen undvika.

Sverige får alltså problem med lönekostnadsutvecklingen oavsett om vi går med i EMU eller inte. Det är inte något "motsägelsefullt" att konstatera detta. Om vi går med uppkommer

sysselsättningsproblem för den konkurrensutsatta sektorn vid en snabbare löneinflation i Sverige än i omvärlden.

Om vi står utanför tvingas riksbanken, för att nå det uppställda inflationsmålet, i stället bedriva en restriktiv ekonomisk politik för att förhindra att kraftiga löneökningar spränger inflationsmålet. Detta leder också till ökad arbetslöshet, som dock drabbar både den konkurrensutsatta och den skyddade sektorn av näringslivet.

En avgörande fråga är därför om förutsättningarna för en mindre inflationistisk lönebildning är större innanför eller utanför EMU. Det är troligt att förutsättningarna är större innanför.

Skälet är att den inflationistiska löneutvecklingen i Sverige utbildats inom ramen för ett valutasystem där alla aktörer varit medvetna om att en inflationistisk löneutveckling förr eller senare leder till devalvering, det vill säga att en "kostnadsackommoderande" politik kommer att bedrivas.

Om denna möjlighet stängs, vilket automatiskt sker vid en valutaunion, tvingas arbetsmarknadens parter att begränsa den nominella löneutvecklingen till vad som krävs för att konkurrenskraften skall upprätthållas.

Problemet är att dominerande aktörer måste förstå detta och anpassa sig, vilket kan ta tid. På vägen dit kan olyckor inträffa i form av ökad arbetslöshet.

John Hassler

Assar Lindbeck

DN DEBATT 12/12 1996